GAZETA KRAKOWSKA

Nro 14.

z KRAKOWA dnia 15 LUTEGO 1826 ROKU we ŚRODĘ.

— *Z Krakowa.* —

Na dziewietnastym Posiedzeniu Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey dnia 5 Stycznia 1826

Sekretarz Seymu czytał nadeszłe od Senatu odpowiedzi.

1. Na wniesienie Reprezentanta Assessora Seymu Soczyńskiego maiące za cel przeznaczenie iedney z Szkółek początkowych na Jnstrukcyą Młodzieży sposobiącey się do handlu. Senat przyznaiąc wniesieniu korzyści, z uwagi iednak iż doyrzalszey rozwagi, i zniesienia się z Wielką Radą Uniwersytetu Jagielońskiego wymaga, otworzenie swego zdania na poźniey odkłada.

Odpowiedź tę na przymówienie się wnoszącego Reprezentanta Assessora Seymu Soczyńskiego postanowiono onemuż udzielić w odpisie dla użycia w Kongregacyi Kupieckiey.

2. Na wniesienie Reprezentanta Assessora Seymu Soczyńskiego względem proiektowania dodatkowego Prawa zmieniaiącego karę pieniężną na defraudantów i potaiemnie zawieraiących Małżeństwa Starozakonnych na dnie roboty przy fabrykach publicznych, Senat oznaymił przeszkody do proponowaney kary wynikaiące z Ustaw obowiązuiących i zasad przyszłego Prawodawstwa przez Seym nadzwyczayny uchwalonych.

3. Na wniesienie Reprezentanta Rath Senat uwiadomił o przedsiewziętych stosownych krokach do Dostoynego Rządu Królestwa Polskiego o przywrócenie Komory Celney w Niesułowicach.

Odpowiedzi powyższe Izba Prawodawcza wzięła do wiadomości.

Reprezentant Czapski żądał odpowiedzi Senatu na swe wniesienie, co do potrzeby urządzenia Lokalu dla szkół początkowych.

Marszałek Seymu zapewnił przyspieszenie odpowiedzi żądaney.

Reprezentant Assessor Seymu Florkiewicz Zastępca Prezyduiącego w Kommissyi Skar: wprowadzaiąc z deliberacyi Kom: Proiekt do Ustawy przeznaczaiącey 3000 złp. na odbudowanie Folwarku Szpitala S. Łazarza w Prądniku Czerwonym, oznaymił opinią Kommissyi w przyięciu Proiektu Senatu.

Po odczytaniu Proiektu, Zgromadzenie Reprezentantów zważywszy, iż dochody Szpitala Siostr Miłosierdzia pod tytułem S. Łazarza na przedmieściu Wesoła przy mieście Krakowie sytuowanego, z powodu nieregularnego wpływu Procentów od Kapitałów funduszowych, zaledwie wystarczaiąc na opędzenie bieżących i zwyczaynych potrzeb, tym

mniey na nadzwyczayne obróconemi bydź mogą, a z drugiey strony odbudowanie Folwarku na Wsi Prądniku Czerwonym do tegoż Instytutu należącego, który w 1824 pożarem ognia wraz z Inwentarzami spłonął, w celu ocalenia dochodów z tey realności na przyszłość, stało się nieodzownie potrzebnym, postanowiło iednomyślnie, iż Summa 3000 złp. tytułem forszusu z funduszu Kompetencyi przez Szpital S. Łazarza z Skarbu publicznego pobieraney z strony Rządzącego Senatu na odbudowanie zgorzałego w roku 1824 Folwarku Szpitalnego w Prądniku Czerwonym, niemniey kupno Inwentarza wypłacona, ma bydź z ogólnego Kraiowego dochodu zastąpiona.

Uchwałę powyższą przez Prezesa Zgromadzenia Prawodawczego z Assessorami i Sekretarzem Seymu podpisaną Senatowi przesłać postanowiono z udziałem oraz na żądanie odpisu wnoszącemu Petycyą Szpitala Reprezentantowi Assessorowi Seymu Soczyńskiemu.

Reprezentant Assessor Seymu Florkiewicz Zastępca Prezyduiącego w Kommissyi Skarbowey, wprowadził pod Decyzyą Izby Prawodawczey Proiekt do Budżetu Przychodów funduszu Ogólnego Kraiu Rzeczypospolitey Krakowskiey na rok Etatowy 1826/27.

Izba Prawodawcza przechodząc Proiekt Budżetu Przychodów Tytułami postanowiła iednomyślnie podług Opinii Kommissyi Skarbowey.

Tytuł I. Podatki stałe złp. 291,136 g. 16.

Tytuł II. Dochody niestałe złp. 556,917 gr. 1.

Tytuł III. Dochody z Dóbr Narodowych złp. 455,524 gr. 28. więcey o złp. 5,000 z Kopalń i Hut Narodowych, względzie proiektowaney przez Senat Summy, z uwagi na znaczny znayduiący się zapas Cynku.

Tytuł IV Prowizye i Czynsza reemcyonalne złp. 43;556 gr. 29. więcey o złp. 166 względzie proiektowaney przez Senat Summy z powodu elokowanych Kapitałów, od których z dniem 1. Czerwca r. 1826 wpływać maią, w proiekcie iednak Senatu nie będąc umieszczone, obięte są Rachunkami Przychodów z r. 1824/25 pod pozycyami 315, 351, 354, 355, 356, 357, 394, 402, 437, 462, 475, 476.

Tytuł V. Dochody kamelaryinè IX Gmin Mieyskich podług Proiektu Senatu, i opinii Kommifsyi Skarbowey Złp. 166,225, gr. 19 z uwagą nadto do Pozycyi 43, iż w urządzeniu Przekupek nastręczyć się mogą trzy klafsy do opłaty, a kwalifikacye przez urządzenie Senatu Rządzącego celowi odpowiedzą.

Tytuł VI. Extraordynaria podług Proiektu Senatu i Opinii Kommissyi Skarbowey Złp. 27,829 gr. 23.

Tytuł VII. Zapełnienie niedoborów w Podatku Dymowym i Osobistym z funduszu Solnego podług Proiektu Senatu i Kommissyi Skarbowey Złp. 51,272.

Ogół przeto przychodu funduszu ogólnego Kraiu Rzeczypospolitey Krakowskiey na rok etatowy 1826/27 postanowiono Złpolsk: 1,592,462 gr. 26.

Reprezentant Czapski czytał uwagi nad przymówieniem się Reprezentanta Lipczyńskiego co do przedmiotu nieprzypuszczania usamowolnionych Włościan do Dobrodzieystwa ulgi z powodu tanności rolniczych produktów przez strącanie iey w czynszach, ale przez podanie im zarobków.

Uwagi te są następne:

Nie darem wymowy, któryby Serca Wasze pociągał i zachwycał, bo tym się poszczycić niemogę, ale prostym rzeczy rozbiorem chcę przemówić do przekonania Wa-

szego Szanowni Reprezentanci Narodu, w sprawie ważney, w sprawie ludu wieyskiego usamowolnionego przez Kommissyą Włościańską, a to w zastanowieniu się nad projektem nieprzypuszczania Włościan usamowolnionych do dobrodzieystwa ulgi w czynszach z powodu taniości produktów, ale tylko podawania im zarobków. Przedmiot ten zaiął Prześwietney Izby Prawodawczey uwagę i spowodował ią do udzielenia go Prześwietney Kommissyi Skarbowey wraz z przymówieniem się JW. Reprezentanta Gminy Okręgowey Kościelniki, zaiął także i moią uwagę, a iako miałem sposobność obeznania się z bliska z zasadami Włościan, tak poczytuię sobie za nieiaką powinność, przedmiot ulgi w czynszach o którym tu mowa w właściwym świetle wystawić.

Zasadę na którey JW. Delegowany Sędzia Pokoju Lipczyński wniosek swóy niestrącania ulgi w czyńszach Włościanom oparł, był ubytek na Budżecie Dochodów stałych roku zeszłego 40,000 złp. a w roku etatowym 1824/25 60,000 złp. na którego zaspokoienie niema funduszu. Mniemał przeto JW. Delegowany Sędzia, że lepiey iest otworzyć Ludowi Wieyskiemu przez zarobek możność wypłacania się Skarbowi, a niżeli dozwalaiąc ulg w czyńszach, dadź pochop do opuszczania się Włościanom i gnuśnienia i w próżnowaniu. — Godzien iest przedmiot ten zgłębienia, gdyż na iednę i na drugą stronę ma ważne za sobą powody. Pod troiakiem względem uważam tu należytość od Włościan usamowolnionych Skarbowi publicznemu winną.

1. Podatki publiczne które iako Włościanie innych Dóbr wnosić i oni powinni.

2. Czynsze pieniężne w bieżących ratach w skutek usamowolnienia za robociznę i doniny inwentaryczne, tudzież zą grunta przybrane wyrachowane.

3) Czyńsze z tytułu powyższego dwoiako w zaległości zostaiące.

Co do 1go. Podatki publiczne po zniesieniu od włościan dóbr duchownych i poduchownych podatku *Subsidium Charitativum* zwanego, zostały podatki do czasu trwania zwiększonych dochodów z soli, w klaſsie Włościan porównane, i od tych iako nieuciążliwych sporu tu niema.

Co do 2go. Co do czynszów pieniężnych w ratach bieżących w skutek usamowolnienia przypadaiących, wypada nayprzód obiaśnić się: że Kommissya Włościańska w wyrachowaniu onych niebrała za zasadę, ani czasów zbytney drożyzny ani taniości na produkta rolnicze, ale ie brała w średnim stosunku, że zaś teraz lata ciągłe nadzwyczayney taniości, zagrażały upadkiem Włościanom i Rolnictwu, gdyby na takie zdarzenie niebył obmyślony środek ulgi, przeto Kommissyia Włościańska takowy znalazłszy, uznała go odpowiadaiący celowi swoiemu, ażeby w strącaniu stosownem podług nizkiey ceny ziarn żyta i jęczmienia, na wieczysty osep ustanowionych, ulga w czyńszu od roku do roku była Włościanom wymierzaną dopoki trwa nadzwyczayna tych produktów taniość. Nim do takowego obmyślenia środka ulgi przyszła, nie uniknęła uwagi Kommissyi Włościańskiey i ta myśl, którą JW. delegowany Sędzia Pokoiu Lipczyński w proiekcie swoim podaie, ażeby zamiast strącenia na ulgę, poddawać pracę i zarobki, a tem samem możność wypłacenia się. Lecz iak zastrzeganie obowiązków przymuszoney robocizny na Włościanach niezgadzało się z zasadami usamowolnienia przez Wysoką Kommissyią Organizacyiną przepisanemi, tak nawet w przywodzeniu do skutku byłoby trudnem, zawodnem i z sprawiedliwością niezgodnem, przykład następuiący lepiey nam to

obiaśni. Daymy, że Włościanina usamowolnionego całkowity dochod roczny ze wszelkich źródeł gospodarstwa obrachowany na ziarno w życie wynosił *brutto* korcy 120 w epoce takiey, gdzie on korzec żyta mógł sprzedać po Złp. 12, ieżeli ten Włościanin miał wyrachowany czyńsz gruntowy do Skarbu Złp. 240 rocznie, więc wtedy na zaspokoienie czyńszu przedał korcy 20 żyta, reszta zaś to iest korcy 100 (albo w pieniądzach Złp. 1200) została mu się na utrzymanie gospodarstwa, wypłatę podatków, dziesięciny i obżywienia się z żoną i dziećmi; teraz w czasach taniości produktów rolniczych ten sam gospodarz, ieżeli maiąc 120 korcy żyta wszelkiego dochodu przedawać musi korzec żyta po Złp. 6 więc na zaspokoienie czyńszu 240 Złp., musiałby sprzedać 40 korcy, resztę zaś zboża korcy 80 wynosząca z ktorey ma utrzymać gospodarstwo, zaspokoić podatki, dziesięcinę i obżywić się ewaluowana na pieniądze wartałaby tylko 480 Złp. Jakże więc odmawiać mu ulgi w 1/4 części czyńszu Złp. 240 wynoszącego, ktora wynosi 60 Złp. kiedy nawet ulgę tę dodawszy do pozostałey mu ilości dochodów *brutto* 480 Złp. dopiero wynika summa 540 Złp. zamiast summy 1200 Złp. którą miałby, gdyby zboże popłacało po Złp. 12 za korzec żyta. Ta ulga nietylko Włościan niepsuie na gnusność i próżniactwo nie wystawia, ale owszem przekonywaiąc ich o troskliwości władz kraiowych o los ludzi wieyskiego stanu, o wolności od przymuszoney robocizny, o bezpiecznym posiadaniu podług urządzenia tego co raz nadanem zostało sprawuię, iż pomimo trudnych czasów staranniey pracują w swoim gospodarstwie, czego widzieć można dowody w urządzanych od lat kilku przez Kommissyią Włościańską Wsiach, gdzie i budowle porządniey są utrzymywane, chów bydła i koni polepszony, robota w uprawie roli i sadach dbalsza. — Gdyby zaś przeciwnie Włościanin ulgi niedoswiadczał w zmnieyszeniu czyńszu, przez uięcie mu go w upłatach, ale miał odrobkiem pewney ilości dni resztę czyńszów dopłacać, niemoglibyśmy ztąd doczekać się innych, iak tylko smutnych wypadków, iakie nieufność w urządzeniu i przeciążeniu bez względu na czasy krytyczne zrodzić iest zdolną, to iest: opuszczanie się w gospodarstwie, nielad w czyńszach bo nawet gdybyśmy w zaległości zachodzącym drożey dnie odrobne czyli zarobkowe płacili, tobyśmy dali powód do zaległości w czyńszach, i żądania ażeby poddawać droższe zarobki i tym ktorzy się zawsze regularnie wypłacali i wypłacaią. Do tego przybywa ieszcze, i ta uwaga, że nieprzypuszczaiąc do ulgi włościan, z rownegoż powodu wypadałoby nie przypuszczać do ulgi ani dzierżawców wieczystych folwarkow i realności, ponieważ przyznana onym ulga przyczynia się także do ubytku wpływu dochodow z dobr narodowych na Budżecie położonych, wypadałoby przeto albo wszystkim ulżyć albo nikomu, a gdy wszystkim ulżyć doświadczenie wskazało potrzebę, zaprowadzonego więc w tey mierze porządku iuż zmieniać nie należy, iłe że ta ulga trafia nawet w życzenia wielokrotnie na poprzednich Zgromadzeniach Reprezentantow, a między innemi i to przez samego JW. delegowanego Sędziego Pokoiu Lipczyńskiego wynurzane; ieżeli nawet o to chodzi, że tym sposobem wyrachowany czyńsz przez Kommissyią Włościańską iako stały, niemógłby się zwać *stałym* zależąc od mogącey uledz zmienney cenie ziarn żyta i jęczmienia, tedy i tey niedogodności zaradzić można przez położenie 3/4 części wpływów z czyńszow w rubryce *dochodow stałych* a w 1/4 iako podległey uldze położeniem *antelineam* lub w rubryce *dochodow niestałych*. Jakim zaś

sposobem niedobor wpływow z tego źrodła wynikaiący zastąpionym bydź mogłby niżey powiem, a tymczasem przystępuię: —

Co do 3go. To iest, co do czynszów w zaległości zostaiących, którego zalegania iest dwoiaka przyczyna. Zalegaią czynsze na Gromadach albo *bez ich winy*, albo *z ich winą*. *Bez winy* Gromad zalegaią czynsze wtedy, kiedy zalewy wód, i obrywania gruntów nad rzeką położonych (iak iest n. p. Wisła zniszczą na raz lub na zawsze rolnika, i taki przypadek iest we Wsiach narodowych nadwiślanych Czernichowski Klucz składaiących; tym się sprawiedliwie ulga należy, iedna *zwyczayna* iak w innych narodowych Wsiach z powodu taniości produktów, druga *nadzwyczayna* z powodu zatopu wszelkich produktow lub zniszczenia gruntów.

Zwiny Gromad, zalegaią czynsze wtedy, kiedy ociągaiąc się z składaniem rat w swoim czasie pod pozorem przeciążenia w wyrachowaniu, zaydą w zaległości, których im potem uiścić trudno; taki przypadek iest na Wsiach blisko Krakowa położonych, iako to: w Prądniku białym, Zielonkach, Troianowicach, Brzeziu narodowem, opuszczaiąc się na spodziewane skutki, wytaczanych na przeciw urządzeniom przez Kommissyią Włościańską skarg do Zgromadzeń Reprezentacyinych, w nadziei że podług swoiego upodobania tylko czynszować będą, w zaległości przechodzili i z nich teraz wybrnąć niemogą. Dla takich rozumiałbym, że konieczną iest potrzebą, ażeby Wydział Dochodów publicznych wzkazał zarobek w robotach iakowych, celem uiszczenia się w zaległościach Skarbowi, których inaczey w teraźnieyszym czasie uiścić nie potrafią, nie drożey iednak dzień pieszy rachuiąc przy odrobku teraźnieyszym iak o 1/4 część taniey, to iest: zamiast 18 gr. za dzień pieszy tylko po gr. 13 i 1/2 rachuiąc, a to podług ulgi teraźnieyszey w czynszach. Bynaymniey zaś nieiestem za tem żeby im darowane były, gdyżby to była nadgroda zamiast kary zasłużoney za opuszczenie się.

Teraz przystępuię do tey Kategoryi, czemby pokryć można niedobór w czynszach z Dóbr narodowych z powodu ulg wynikaiących. Wiadomo Nam dobrze, iż Wysoka Kommissyia Organizacyina pierwszy Budżet, iako *Prawo trwaiące* postanowiła. Wedle wspomnionego Budżetu wydatki kraiu wynosiły summę Złp. 1,294,724 teraz ie widziemy wyniesione do summy 1,600,039 Złp. 19 gr., a zatem o summę 300,000 z okładem podniesione bez względu na pogorszenie się czasów. W tem źródle gdyby Prześwietna Kommissyia Skarbowa poszukać raczyła, znalazłaby tam zapewne fundusze wystarczaiące nietylko na pokrycie braku z niedoboru czynszow na przyszłość z przyczyny potrzebnych ulg, ale może i na inne użytecznieysze kraiowi cele, niż są dotąd obracane, a te wykazane i Wysokiemu Senatowi Rządzącemu, iako z sprawiedliwych pobudek ile w krytycznych czasach po Inicyatywę do Uchwały przesłane zadowolniłyby Naród, który nie zna dotąd iak tylko powiększanie się od roku do roku wydatków na Budżecie. Wszakże Nayiaśnieyszy Protektor kraiu Naszego Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski w pamiętney Odpowiedzi Swoiey na przedstawienie przez Wysoką Kommissyią Organizacyiną Nayiaśnieyszym Trzem Dworom zapytania względem prawa zmnieyszenia Budżetem podatków pierwszym przez rzeczoną Wysoką Kommissyią ustanowionych Zgromadzeniu Reprezentantów służącego, przypadki potrzeby zmnieyszenia podatków obiaśnić raczył w słowach.

„Byłoby niesprawiedliwością odeymować

„ iey (Rzeczypospolitey) Obywatelom, wszel-
„ ką nadzieię ulgi, na przypadek nieprzewi-
„ dzianey klęski, ieden rok nieurodzayny,
„ iedna nadzwyczayna plaga, mogą łacno na
„ całą przestrzeń tak małego kraiu rozcią-
„ gnąć się i pozbawić znaczney części mie-
„ szkańców sposobności uiszczania się cał-
„ kiem z podatków. Jego Cesarsko-Króle-
„ wska Mość mniema przeto, iż Zgromadze-
„ nie Reprezentantów ma prawo zmnieysze-
„ nia ilości dochodów publicznych, umiesz-
„ czoney na pierwszym Budżecie przez Kom-
„ misyią Organizacyiną ustanowionym. „

Tem więcey przeto służy prawo zwracania się Zgromadzeniu Reprezentantów ku temuż Budżetowi, nad który wydatki kraiowe co rok o 300,000 Złp. z okładem w przeciągu lat niewielu mimo pogorszaiących się czasów podniosły się.

Te uwagi moie upraszam, ażeby Prześwietney Kommissyi Skarbowey udzielonemi były.

Reprezentant Lipczyński wyraziwszy, iż nie iest uprzedzenia, ażeby iego wnioski miały cechę doskonałości, ile każda rzecz z różnych punktów widziana nastręcza myśli potrzebuiące rozwagi trzeciego, żądał przeto, ażeby uwagi iego iak i Reprezentanta Czapskiego były udzielone Kommissyi Skarbowey i Senatowi, przyczym oznaymił mowca, iż w przymówieniu swym co do funduszu wzniesienia gmachów starożytnych rzucił mysli dla nas samych aby zwrócić uwagi Senatu raczey na ludzi, iak na kamienie, nieprzeciwiąc się zaś uldze Włościan, znaydował godnym poddanie środkow do zarobku klassie Włościan mogących przez to zadosyć uczynić należytościom skarbowym.

Reprezentant Assessor Seymu Soczyński z uwagi, że Reprezentant Czapski co do ziarna zastósował należność wynagrodzenia pracy dzienney Włościan, żądał przykładu wyrachowania teyże w proporcyi dni Inwentarskich roboty Włościan.

Reprezentant Czapski oznaymił, iż w głosie swym wyraził w ogóle wyrachowanie, które w szczególe wzięte tey Skali odpowie, dodoiąc: iż iest za należnością ulgi dla Włościan, podawanie zaś zarobku onymże iest celem Rządu, w którego troskliwości znaydą ten środek zapewniony.

Izba Prawodawcza uwagi Reprezentanta Czapskiego postanowiła przesłać Kommissyi Skarbowey do urzędowego użycia.

Leon Chwalibogowski
Sekretarz Seymowy.

Z Warszawy d. 6 Lutego.

Z pośrod licznych czynów, ktoreby na dowod pełnego ludzkości serca Cesarza Alexandra przytoczyć można, omieściła iedna z Gazet zagranicznych następuiący czyn tego nieodżałowanego Monarchy. — Roku 1805 znaydował się Cesarz w podroży przez Litwę między Kownem i Wilnem. Wyprzedziwszy konno swóy orszak, nadiechał nad brzeg Wilii, gdzie wielu ludzi zatrudnionych wydobywaniem z wody iakiegoś przedmiotu postrzegł. Zsiadł z konia, przybliżył się i zobaczył zwłoki człowieka w wodzie zanurzone. Cesarz zostawiwszy za sobą orszak, nie był poznany, a wieśniacy nie wiedzieli co z martwem ciałem począć. Po wydobyciu zwłok, kazał ie na brzegu położyć, pomagał własną ręką rozebrać ie, nacierał sam skronie, ręce, podeszwy, ale wszystko nadaremnie. Po chwili, gdy Cesarz nieszczęśliwym był ieszcze zaięty, przybywa iego orszak złożony z Xięcia Wołkońskiego, Hr. Liewen i Angielskiego lekarza Willie. Powtórzono wszelakie środki ratunku, lekarz puścił krew utonionemu, ale się krew nie

pokazała. Cesarz nie przestawał go nacierać, ale żadnego znaku życia spostrzedz nie można było. Po usiłowaniu przeszło trzechgodzinnem, oświadczył lekarz z wielkiem Cesarza zmartwieniem, że dalszy ratunek byłby bezskuteczny, i że nieszczęśliwy do życia przywrócony bydź nie może. Jakkolwiek Cesarz był utrudzony, nie przestawał iednak nalegać na lekarza, aby mu powtórnie krew puścił. O bezskuteczności wszelkich usiłowań przekonany, wypełnił iednak lekarz rozkaz Cesarza; krew pokazała się i nieszczęśliwy odetchnął. Niema wyrazów, powiadał sam lekarz Willie, któręby wzruszenie i radość Cesarza opisać mogły. Z podniesionym ku niebu wzrokiem zawołał: "Bon dieu, ce jour est le plus beau de ma vie,, a łzy wdzięczności i radosnego uniesienia, stoczyły się po obliczu Monarchy. Z podwoioną gorliwością zaczęto ratować wskrzeszonego, a gdy iuż dosyć krwi upłynęło chciał ią lekarz zatamować; Cesarz rozdziera swoię chustkę i sam obwiązuie nią rękę chorego, który ocknąwszy się, z nayradośnieyszem zadziwieniem w obięcia Cesarza, swoiego Nayiaśnieyszego Dobroczyńcy się rzuca. Cesarz oddalił się dopiero, gdy lekarz oświądczył, że wszelkie niebezpieczeństwo minęło, i że chory do domu przeniesiony bydź może. Wspaniałomyślne miał staranie o iego zupełne wyzdrowienie, a później, pamiętał o iego maiątku. Królewsko - Londyńskie Towarzystwo do ratowania ludzi pozornie umarłych, dowiedziawszy się o tem zdarzeniu, w skutek iednomyślnego postanowienia, przesłało Cesarzowi przez Angielskiego Posła Hr. Douglas złoty medal z prośbą, aby wolno było policzyć Cesarza między swoich członków honorowych, Królewskie Towarzystwo ogłosiło ten czyn w piśmie: "Case of resuscitation by his Jmp. the Emperos in of Russia etc. London 1814.,, Medal wyobraża na iedney stronie dziecko oddmuchuiące dopiero co zgasłą świecę, z napisem: "Latet scintilla forsan,, a u dołu: "Soc. Lond. in resuscitationem inter mortuorum instit 1774.,, Na odwrotney stronie znayduie się bluszcz dębowy z napisem w pośrodku: "Alexandro Imperatori Societas Regina humana humilime donat.

Z Londynu d. 27 Stycznia.

Przy zbliżaiącem się rozpoczęciu posiedzeń Parlamentu ziechali Ministrowie do miasta i zaczeną ią dawać parlamentowe obiady. Naypierwszy dał we środę Hr. Liwerpool. Na dziś zapowiedziana iest gabinetowa rada.

Hr. Liewen, Poseł Rossyyski, otrzymał we wtorek pismo od rządu swoiego i miał potem naradę z Ministrem Canning. Tegoż dnia w wieczór nadeszły pisma z Wiednia, a we środę pobiegł goniec do Madrytu.

Xżę Wellington otrzymał od Króla rozkaz udania się do Petersburga, dla złożenia N. Cesarzowi powinszowania wstąpienia na tron.

Rodzinny zamek młodego Margr: Clanricade, zięcia P. Canninga, zgorzał, i szkodę podaią do 50,000 Fs.

Konsul tuteyszy wolnych miast Niemieckich, P. Colquhon, od Monarchy naszego po zatwierdzeniu zawartego traktatu handlowego i żeglugi z rzeczonemi miastami z złotą tabakierę z wizerunkiem J. K. Mci brylantami osadzonym.

Naczelny Dyrektor Chili posłał naszemu Monarsze przez tamecznego naszego Konsula jeneralnego P. Nugent dwa kosztowne podarunki: pięknego mleczney białości konia, i różowego koloru muła, pasiastego iak żuber i prawie tak dzikiego iak ostatni. Oba zwierze szczęśliwie tu przybyły.

W Irlandyi, gdzie naywiększy głód i nędza panuią, przędzarze w Belfast poszli za przykładem swych braci w Anglii, odeszli od roboty żądaiąc wyższey płacy.

Słychać, iż Lord Cochrane, którego tu mienią bydź nayzręcznieyszym i nayśmielszym bohaterem morskim, otrzyma dowodztwo nad kilkunastu w północney Ameryce uzbroionemi dla Greków okrętami, albo iuż otrzymał i popłynie na pomoc Grekom.

Rzeczpospolita Boliwar (w wyższym Peru) zaprowadziła z 3 osób złożoną władzę wykonawczą, którey Jenerał Sucre iest prezesem.

Do ważnieyszych w Kongressie Ziednoczonych Stanów wniesionych proiektów do ustaw należą: zmiana dotychczasowego konstytucyynego postępowania przy obiorze w powiatach prezesa i Viceprezesa z zapewnieniem bezpośredniego udziału ludu; daley utworzenie oddzielnych kommitetów dla handlu i żeglugi, do czego dotąd ogólny tylko kommitet był obierany; sprostowanie ustaw względem podbrzeżnego handlu; powszechna ustawa dla całey ligi względem bankructwa i przedłużenie posiedzeń naywyższego sądu ligi. — Stosunki Ziednoczonych Stanów z Grecyią podane Kongressowi zostały w osobnem poselstwie.

Gazeta Limy pod dniem 25 Sierpnia zawiera 6 wyroków Boliwara, które d. 4 i 5go Lipca w Kusko wydane zostały. Jeden z nich znosi wszelkie tytuły dziedziczne i nawet Kacyków, a drugi nakazuie zaprowadzenie szkół wzaiemnego uczunia.

Hiszpaniia utraciła ostatnią posiadłość w Mexyku, to iest twierdzę S. Juan d'Ulloa. Gazeta rządowa Mexyku z d. 25 Listo: ogłosiła zawartą między woyskiem Mexykańskiem i osadą Hiszpańską kapitulacyią, którey treść następuiąca: 1) Osada wyydzie z honorami woyskowemi ze czterema działami i z swemi sprzętami; 2) Chorzy przeniesieni będą do Vera-Cruz i tam pielęgnowani. 3) Cała osada przewieziona zostanie kosztem rządu Mexykańskiego na wyspę Kubę; 4) Bandera Hiszpańska zostanie zatkniętą aż do zupełnego wyyścia woysk; z resztą woyska te muszą wyyść do dnia 19 rano; 5) Officerowie zatrzymaią pałasze i swoie rzeczy; 6) mieszkańcy twierdzy używać będą swey własności i przywileiów, ieżeli tamże zechcą pozostać, a ieźli nie, tedy będą mogli wynieść się z całym maiątkiem. Z resztą owe przywileie nie mogą sprzeciwiać się konstytucyi; 7) Oblężeni wydadzą wiernie ammunicyią, broń i działa; archivum rządu przewiezione będzie do Kuby; małe okręty do służby twierdzy użyte a należące do osób prywatnych, będą rozbroione i właścicielom oddane; 9) Własność tych, którzy z powodów politycznych i przychylności do rządu Hiszpańskiego dawniey wyszli, powinna bydź szanowaną, i każdy emigrant może takową sam lub przez kogo innego rozporządzić. Z resztą powinny bydź w tey mierze przepisy konstytucyi zachowane; 10) Jeńcy strony oboiey będą uwolnieni; 11) Na przypadek gdyby niektore z okrętow (zapewne ostatniey wyprawy z Kuby) rozbić się miały przed iakim portem Mexykańskim osada tychże używać będzie wyżey namienioney rękoymi i zostanie do portu Kuby zawiezioną; 12) Jeżeliby w ciągu dni 90 (Mexykanie tylko na 70 zezwolili) eskadra maiąca zmienić osadę zbliżyła się, tedy uwiadomioną będzie, że twierdza nie iest iuż w ręku Hiszpańskim, z resztą popłynie daley bez przeszkody, nawet otrzyma wsparcie, gdyby potrzebowała; 13) Wyniknąć mogące spory, rozpoznawane będą na korzyść osady. Mexykanie zaś byli zatem, aby przez sędziow polubownych były ułatwione; 14) Obie strony dla rękoymi wykonania tey umowy dadzą zakładnikow.

—

DODATEK DO N.ro 14.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 15 LUTEGO 1826 roku we ŚRODĘ.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porównania zredukowany na O° Riaumura.

Dzień godzina		Barometr zreduk: na O° r.	Therm: czyli stop: zim i ciepła	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
Luty go		cali lin:	stopnie	stop:			
	7	27 11.665	— 9	100	Połud: Ws: Słaby	Pochmurno	
11.	12	„ 11.582	— 0. 7	100	„ „ „	„	O godzinie 4tey
	3	„ 11.494	— 0. 8	91	„ „ „	„	Słońce z Chmur:
	9	„ 11.325	— 2. 9	100	„ „ „	„	Mgła mocna
	7	27 10,590	— 4. 5	100	Połud: Ws: Słaby	Pochmurno	Mgła mocna
12.	12	„ 10,480	— 1. 8	100	„ „ „	„	Mgła
	3	„ 10,553	— 1. 9	100	„ „ „	„	
	9	„ 10, 690	— 2. 2	100	„ „ „	„	
	7	27 10. 947	— 2. 0	96	Połud: Ws: Słaby	Chmury	
13.	12	„ 10, 800	— 1. 3	85	„ „ „	Słońce z Chmur:	
	3	„ 10, 547	— 1. 0	90	„ „ „	Pogoda	
	9	„ 10, 107	— 4. 4	100	„ „ „	„	

Max: Weisse, Dyrek: Obs.

Z Petersburga d. 12 Stycznia d. K.

(Z Kuryiera Litewskiego.)

J. K. M. Xiążę Pruski Wilhelm przybył do tuteyszey stolicy.

Radca tayny Xiążę Chowański, zarządzaiący bankiem assygnat Państwa, udarowany brylantowanemi znakami orderu Stey Anny 1szey klassy.

Rzeczywisty Radca Stanu Rosenberg, zarządzaiący Podskarbstwem Państwa, mianowany Kawalerem orderu S. Anny 1szey klassy.

Vice-Admirał Naczelnik morskiego sztabu Jego Cesarskiey Mości Moller 2gi, mia-

nowany Kawalerem orderu S. Włodziemierza 1szey klassy.

Hrabia Moden, Koniuszy Dworu Jego Cesarskiey Mości, mianowany Kawalerem orderu S. Alexandra Newskiego.

Sekretarz Stanu Jego Cesarskiey Mości Rzeczywisty Radca Stanu Marczeńko, mianowany Kawalerem orderu S. Włodzimierza 2giey klassy wielkiego krzyża.

Jenerał-Major Płutałow, Kommendant Schlisselburga, mianowany Kawalerem orderu S. Anny 1szey klassy.

Naywyżey ustanowiony Komitet tayny z woli Jego Cesarskiey Mości ogłasza, iż szlachcic Somow, wzięty przez podeyrzenie o wspólnictwo ze spiskowemi, z liczby których on w ścisłych był z wielu związkach, po wyśledzeniu Kommitetu okazał się nietylko zupełnie nienależącym do spisku, który miał na celu zburzyć teraźnieyszy kształt Rządu Państwa w Rossyi, ale i na placu Piotra, w czasie zaburzenia dnia 14 Grudnia wcale nie był.

Przybyli do Petersburga od dnia 6 do 10 b. m.: Baron Willie Doktor z Taganrogu; Rzeczywisty Radca Stanu Negri; Naczelnik Głównego Sztabu 2giey armii Jenerał-Adjutant Kisielew z Tulczyna; Major Gierlach, Adjutant Xięcia Pruskiego Wilhelma, oraz tegóż Dworu Sekretarz Radca Borg i Doktor Gropeymer z Warszawy.

Z Madrytu d. 19 *Stycznia.*

D, 16 b. m. zaprowadzoną została w obecności Króla i Infantów Rada stanu; nowi radcy wykonali przysięgę, i odczytany został wyrok z dnia 24 Grudnia ustanawiaiący Radę stanu i podpisane przez Króla iey urządzenie. Xże Infantado (pierwszy Minister) miał z tey okoliczności mowę, w ktorey wyraził życzenie, aby nowe to urządzenie zaprowadziło pokóy i szczęśliwość, i zakończył zapewnieniem, iż wszelki pozor osobistości i stronnictwa obcem będzie dla tego zgromadzenia. Po tey mowie ukończone zostało posiedzenie. Od tego czasu zgromadza się Rada stanu codziennie pod przewodnictwem Infanta Karola.

Minister Recacho miał niedawno długie posłuchanie u Króla. Między innemi uczynił J. K. Mci tę uwagę, iż skoro przywrócona zostanie Jnkwizycyia, tedy cztery razy więcey wypędzi Hiszpanów z oyczyzny niżeli ich się dotąd z powodu politycznych okoliczności (25,000) oddaliło.

Wiadomość o poddaniu się twierdzy Ulloa zrobiło tu wielkie wrażenie, i zaczynaią się lękać o wyspę Kuba. Słychać iuż tu o poruszeniu, ktore d. 8 Listopada w Hawannie zaszło, i podczas ktorego krzyczano: niech żyie niepodległość! Zresztą bunt został szybko uśmierzony.

Bataliion tuteyszych ochotnikow Krolewskich będzie 500 ludźmi pomnożony.

Madryt i prowincyie cieszą się nayzupełnieyszą spokoynością.

D. 2. i 3. b. m. w Gibraltarze była znowu potężna 36 godzinna burza, ktora 15 okrętow rozbiła.

Lizbony d. 14 *Stycznia.*

Z powodu śmierci Cesarza Alexandra zawdział Dwor na miesiąc żałobę.

Krol wydał kilka wyrokow. Jeden z nich zwraca Uniwersytetowi Koimbry wszystkie dawnieysze darowizny i przywileie. — Wszystkim żołnierzom, ktorzy od r. 1815 uszli, udzielone iest przebaczenie. Z rozkazu J. K. Mci Prezes kancellaryi oznaymił, iż ktokolwiek ma użalenie przeciw sądowym lub cywilnym urzędnikom o uciążliwość i

t. d. podać ie może wyznaczonemu na to sędziemu.

Z Sztokolmu d. 27 Stycznia.

Krolewic Następca tronu dał d. 23 z powodu imienin N. Oyca swoiego obiad. W wieczor znaydował się Dwor na pierwszem wystawieniu Opery Jessonda przez Spohra napisaney. NN. Krolestwo byli za przybyciem radosnemi okrzykami powitanemi, i ze wszystkich stron żądano odśpiewania narodowey pieśni, ktorą publiczność z zapałem razem śpiewała. Po skończonem wystawieniu była wieczerza u Krolowey. — Minister spraw zagranicznych obchodził także wzmiankowany dzień obiadem, na ktorym znaydowały się członki Szwedzkiey i Norwegskiey Rady stanu, Ministrowie i ciało dyplomatyczne.

Połow śledzi pod brzegami Ubdewala ma bydź bardzo obfity.

Summa, ktòrą rząd obywatelom Szwedzkim w wynagrodzeniu za zabrane okręty wypłacił, wynosiła w r. 1824 233,980 tałarow bankowych.

Z Nauplii d. 15 Grudnia.

Rząd Grecki wydał dwa wyroki. Pierwszy stanowi, iż 4 gatunki sądow w Grecyi zaprowadzonemi bydź maią. Sądy pokoiu, sądy prowincyionalne, ieden sąd appellacyyny i ieden sąd naywyższy. W każdym mieyscu przełożeni zgromadzeń są razem sędziami pokoiu. Sądy prowincyionalne składaią się z 3 świeckich sędziow, ktorych obior tak się odbywa: każda obiera 9 kandydatow, z ktorych rząd 3 mianuie. Przy każdym z tych sądow znayduie się przez rząd mianowany sekretarz, ktory z żadnym z sędziow niemoże bydź zpowinowacony, woźny i pieczęć z wizerunkiem Aten (Minerwy) i napisem: sąd Prowincyi. Sądow appellacyynych, składaiących się z 5 członkow przez rząd mianowanych, będzie tymczasowo 6 to iest w Trypolizzy, Nauplii, Atenach, Missolongi, Naxos i Krecie. Co kwartał obieraią członki z pomiędzy siebie prezesa. Naywyższy sąd składaiący się z 9 radcow, znaydować się będzie w stolicy i co rok obieraią członki z pomiędzy siebie prezesa. — Drugim wyrokiem nakazana iest sprzedarz część dobr narodowych na rzecz regularnego woyska. Urządzenie tych woysk (przez Pułkownika Fabvier) ktore składa się iuż blisko z 1200 piechoty i 250 iazdy, dowodzoney przez Regnault de St. Jean d'Angely, obiecuie nam na przyszłą wiosnę korpus około 4000 dobrze cwiczonych żołnierzy. Kompaniie tego woyska zwiększaią się codziennie przez ochotnikow. Jedno z towarzystw przyiacioł Grekow przysłało rządowi 800 pałaszow. — Nieinteressowność Kanarysa porownaną tylko bydź może z iego walecznością. Mąż ten przypomina nam Phociona Ateńskiego. Jeden z cudzoziemcow, który niedawno odwiedził Spezzyią, użył naywiększey trudności niżeli nakłonił Kanarysa do przyięcia 50 Fr. ktorych bardzo potrzebował.

Pod przylądkiem Matapan zabrali Hydryioci 8 nieprzyiacielskich statkow płynących do Modon z zapasami, rekrutami i końmi, i na swoią wyspę przyprowadzili.

Z Zante d. 2 Stycznia.

Gdy wysiadłe na ląd woyska Egipskie zabierały się do zasypania fosow przed Missolongi, pokazał się Miaulis z 50 żaglami na wysokości Jtaki. Wysadził na ląd 1500 ludzi przed warownią Vasilades, tudzież woienne i do żywności potrzeby, zaiął stanowisko na linii Prokopanistos. D. 26 Grudnia zatchnęli Egipcyianie na znak attaku swoie chorągwie, a nazaiutrz zaczęli szturmować; lecz zapał ich niedługo trwał. Poległo na placu 1500. Altyleryią Jbrahima Baszy kierowali Austryiacy i kilku Francuzow.

Wysłanie z Stambułu Czaus-Baschi i Nessib-Effendego niema na celu zawarcia pokoiu z Grekami, ale przeciwnie nakłonienia Mehemeda Ali Baszę Egipskiego do trzeciey wyprawy przeciw Morei.

Teatr Narodowy.

We Czwartek to, iest dnia 16 Lutego r. b. łącznie z JPP. Skibińskiemi, daną będzie nowa nigdy tu niewystawiona komedya w 3ch aktach, z francuzkiego P. Planard na Polski język przełożona wierszem, przez Władysława Miniewskiego: *Tryumf pierwszey Miłości.* Zakończy widowisko Opera komiczna w 2ch aktach z francuzkiego P. d'Artois Achile z muzyką Herolda: *Handel na żony*, czyli *Lepsze cudze.*

Dnia 13 i 14 Lutego 1825 r.
Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
— Pszenicy	11	15	11	—	10	—	9	—
— Żyta	7	10	6	15	6	—	5	15
— Jęczmienia	6	—	5	24	5	15	4	12
— Owsa	4	12	4	6	4	—	—	—
— Jagieł	19	—	18	—	17	—	16	15
— Grochu	6	15	6	—	5	15	—	—
— Rzepaku	14	—	13	—	12	15	12	—

LOTERYIA KRAIOWA

W 177 Ciągnieniu dnia 15go Lutego r. 1826 w przytomności Osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

14. 4-. 66. 31. 9.

Przyszłe 178 Ciągnienie dnia 22 Lutego r. b. przypada.

W Gdańsku dnia 6 Lutego.

	Łaszt 30 Korcy wynoszący				
Pszenicy	od	Złp.	540	do	600.
Żyta	—	—	318	—	330.
Jęczmienia	—	—	276	—	300.
Owsa	—	—	180	—	210.
Grochu	—	—	270	—	305.

UWIADOMIENIE LOTTERYYNE.

Zrzeczenie się przedłużonego ciągnienia Lotteryi na dwie piękne Realności Państwa Dubiecko i Wsi Sliwnica.

Przez dobre przyięcie, iakie ta Lotteryia od swoiego zaczęcia u Prześwietney Publiczności znalazła, podpisany Dom hurtowny znalazł się w przyiemnem położeniu, iż może odstąpić od przedłużonego ciągnienia, i stosownie do naywyższego Jego Cesars: Królewskiey Mci pozwolenia początkowo ogłoszony termin do ciągnienia, z odmianą tylko dwoch dawniey przedłużonych wygrań, na dzień 16 Lutego 1826 wyraźnie i nieodmiennie oznaczyć.

Lotteryia ta, iak z planu iey widzieć można, obeymuie 12,071 dobrze uposarzonych traferow w kwocie 410,024 ZR. w W. W. pomiędzy ktoremi znayduią się dwa na obie Realności, za ktorych wykupno ofiarowana iest summa 200,000 ZR. w W. W. to iest: za pierwszą 150,000, a za drugą 50,000 ZR. w W. W. tudzież 1975 wyciągnąć się maiących traferow od 20,000. 10,000. 5000. 3000. 2000. 1000. 500 aż do nayniższey ilości 22 ZR. w W. W. w kwocie 77,323 ZR. w W. W. daley 2042 przed i potraferow od 1000 ZR. w W. W. aż do 12 ZR. w W. W. w kwocie 38,696 ZR. w W. W. nakoniec 8052 wygrywań w złocie od 100. 50. 25. 4 aż 1 Dukata, w kwocie 94,005 ZR. w W. W. ktore w ogóle stanowią summę 410,024 ZR. w W. W. Tak znaczna liczba traferow w stosunku małey ilości losow, z ktorych się ta Lotteryia składa, zwiększa tem bardziey podobieństwo wygraney, że nieemal na każdy 10ty los przypada wygrana i nawet ieden los 22 razy wygrać może.

Podpisany Dom hurtowny ofiaruie iescze nadal biorącem razem za gotową zapłatą 10 czarnych losòw 11ty gratysowy, ktory pewnie przynaymniey Dukata w złocie wygrać musi, poki niewielka iuż ich liczba rozebraną nie będzie.

Los kosztuie 10 ZR. w W. W.

W Wiedniu dnia 7 Listopada 1825.

A. C. Schram.

W Krakowie dostać można losów na tę Lotteryią w Handlu JP. Antoniego Hölzel.

DONIESIENIE.

W dniu 21 Lutego r. b. 1826 o godzinie 10 ranney, w skutek polecenia Wys: Trybunału I Instancyi W. M. Krakowa i Jego Okręgu z dnia 23 Stycznia 1826 r. do L. 86 wyszłego, w Krakowie przy ulicy Sławkowskiey w domu narożnym, pod L. 425 odbędzie się publiczna licytacyia, po niegdy Wiktoryi Trepkowey pozostałych ruchomości, iako to: Sukien i Szlafrokow damskich, Futer, Bielizny, Pościeli, Stolarszczyzny, Miedzi, oraz innych. — Chęć zatem licytować maiących, podpisany na czas i mieysce oznaczone zaprasza.

W Krakowie dnia 13 Lutego 1826 roku. *Teodor Jaworski*, Kom: Sąd.